
ITIA4003C

Dydd Iau y 13eg o Ionawr
2022

Darlith 2

Ysgrifennu Disgrifiadol

Nod y ddarlith

- Adolygu'r treigladd meddal.
- Ansoddeiriau
- Cymharu ansoddeiriau.

Y Cwm

©Cory Thoman * illustrationsOf.com/94618

Edrychwch ar eiriau'r cân y Cwm gan Huw
Chiswell – ble mae'r treigladau?

Ydych chi'n gallu dweud pam eu bod nhw wedi
treiglo?

cyfoethog

hen

doniol

mawr

Ansoddeiriau

GEIRIAU SY’N DISGRIFIO

---

pwysig

melyn
melyn

prydfert

crwn

ise

prif

tawel

Treiglo

Mae ansoddair yn treiglo'n **feddal** ar ôl

enw benywaidd unigol:

merch **dda**

cath **fawr**

neges **bwysig**

drama **ddiddorol**   ysgol **wych**

noson **dywyll** wyntog

seren **ddisglair** brydferth

ysgol **gynradd** Gymraeg

Treiglo

Bydd ansoddeiriau (ac enwau sy'n disgrifio) yn treiglo'n feddal ar ôl 'yn':

yn dda

yn berffaith

yn gwrtais

yn fanwl

Cofiwch na fydd ll/rh yn treiglo – eithriad:

yn llwyddiannus / yn rhwydd

Ansoddeiriau

Er bod ansoddair yn dod ar ôl enw yn Gymraeg fel arfer, mae rhai yn cael eu defnyddio o flaen enw:

prif ddisgybl

unig blentyn

holl hyfforddiant

cryn effaith

hen ddyn

gwir ystyr

A oes angen defnyddio unrhyw reol gyda'r ansoddeiriau hyn?

Treiglo ar ôl ansoddair

Mae **enw** (gwrywaidd neu fenywaidd unigol / lluosog) yn treiglo'n **FEDDAL** ar ôl ansoddair

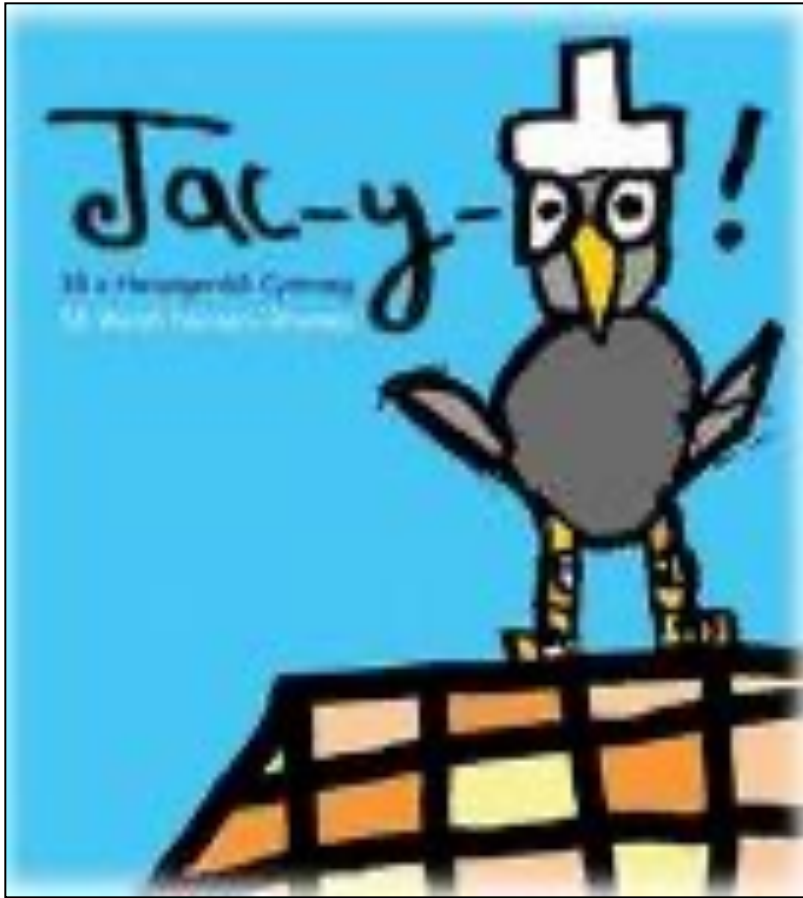
gwahanol + llyfrau = gwahanol **l**lyfrau

unrhyw + gwers = unrhyw **w**ers

hen + dyn = hen **dd**yn

unig + merch = unig **f**erch

Pa liw het y mae Jac y Do yn ei gwisgo?

Mi welais Jac y do
Yn eistedd ar ben to
Het wen am ei ben
A dwy goes bren
Yn canu ho-ho-ho!

Ansoddeiriau benywaidd

Deilen werdd

drama + byr = drama **fer**

neges + byr = neges **fer**

merch + tlws = merch **dlos**

Ffrog felen

Bord + crwn =

Y ford gron

Seren wen

afon + dwfn = **afon ddofn**

Ansoddeiriau lluosog

Ar lan y môr mae rhosys **cochion**

Ar lan y môr mae lilis gwynion...

Ar lan y môr mae cerrig **gleision**;

Ar lan y môr mae blodau'r meibion;

Mwyar duon

**Y Crysau
Duon**

**Gwartheg
duon**

Ansoddeiriau - cymharu

Cymharu Ansoddeiriau

Mae pedair gradd (ffurf) gan ansoddair:

Cyffredin – prysur, cryf, mawr ayyb

Cyfartal – mae rhywbeth yr un fath â rhwybeth arall (as ..... as)

Cymharol – mae rhywbeth yn fwy neu'n llai na rhywbeth arall (...er than)

Eithaf – un peth yw'r gorau neu'r gwaethaf, y mwyaf neu'r lleiaf (the ...est)

Cymharu Ansoddeiriau

Sut ydyn ni'n creu'r patrymau hyn yn y Gymraeg?

1. as tall as
2. taller than
3. the tallest

Cyfieithwch:

1. Huw is as tall as Dai.
2. Dai is taller than Jac.
3. Rhys is the tallest.

1. Mae Huw mor dal â Dai.
2. Mae Dai yn dalach na Jac.
3. Rhys yw'r talaf.

Cymharu Ansoddeiriau

1. Cyfartal:

mor gryf â / **** cyn gryfed â ****
(ffurfiol iawn)

Treiglo: *mor / cyn + TM* ond nid *ll/rh*

Mae James Hook **mor gryf** â Stephen Jones.

Mae'r banana **mor felyn** â'r haul.

Mae Tesco **mor brysur** ag Asda

Cyfieithwch

As tall as

As strong as

As perfect as

As successful as

As easy as

As cheap as

As rich as

Ansoddeiriau

2. Cymharol

terfyniad – **ach** : yn gry**fach** na

Mae James Hook yn gryfach na Stephen Jones.

Mae Angharad yn dalach na Lowri.

Mae fy mlodau i yn bertach na dy flodau di.

Cymharu Ansoddeiriau

Ond beth am yr ansoddeiriau hyn?

- Ydyn ni' n gallu ychwanegu **–ach** neu **–af** at y rhain?

Rhaid defnyddio' r patrymau hyn;

poblogaidd

diddorol

gofalus

croesawgar

galluog

1. mor boblogaidd â

2. yn fwy poblogaidd na
yn llai poblogaidd na

3. y mwyaf poblogaidd
y lleiaf poblogaidd

Ansoddeiriau hir

Yn fwy _____ na

yn fwy poblogaidd na

yn fwy doniol na

Y mwyaf _____

y mwyaf golygus

y mwyaf
llwyddiannus

Yn llai _____ na

yn llai poblogaidd na

yn llai doniol na

Y lleiaf _____

y lleiaf doniol

y lleiaf pwylllog

X treigladr ar ôl mwy / llai na mwyaf / lleiaf

Ansoddeiriau hir - enghreifftiau

Poblogaidd – *Harry Potter* yw'r llyfr mwyaf
poblogaidd.

Doniol - Dewi yw'r plentyn mwyaf doniol.

Golygus –Russell Crowe yw'r actor mwyaf golygus.

Pwyllog - Mae Angharad yn gyrru'n fwy pwyllog na i
brawd.

Cyfieithwch

Stronger than

Quieter than

Slower than

More perfect than

Less successful than

Funnier than

Ansoddeiriau

3. Eithaf

y terfyniad – af : y cryfaf, y byrraf

Ken Owens yw'r cryfaf.

Rhys yw'r byrraf.

Rhian yw'r dalaf.

Nia yw'r gryfaf.

y + ffurfiau benywaidd unigol
= TM

Cyfieithwch

The strongest

The coldest

The tallest

The warmest

The most tasty

The funniest

The least popular

-g, -b, -d

Pan fydd ansoddair yn gorffen gyda, g, b, d mae'r llythyren yn newid wrth greu'r ffurf gyfartal, gymharol ac eithaf:

g > **c**   **b** > **p**   **d** > **t**

teg, tlawd, gwlyb, drud, rhad, enwog
yw'r rhai mwyaf cyffredin

-g, -b, -d

gwlyb

Mae heddiw yn wly**p**ach na ddoe
Heddiw yw'r gwly**p**af.

rhad

The coffee is cheaper than hot chocolate.

Mae' r coffi yn _____ na' r siocled poeth.

drud

Mae' r gwin yn _____ na' r cwrw.

Ansoddeiriau Afreolaidd

ansoddair	Cyfartal	Cymharol	Eithaf
da	cystal â	yn well na	y gorau
drwg	cynddrwg â	yn waeth na	y gwaethaf
mawr	cymaint â	yn fwy na	y mwyaf
bach	Mor fach â cyn lleied â	yn llai na	y lleiaf
uchel	Mor uchel â cyn uchod â	yn uwch na	yr uchaf
isel	Mor isel â cyn ised â	yn is na	yr isaf
hawdd	Mor hawdd â cyn hawsed â	yn haws na	yr hawsaf

Lluniwch frawddegau i gymharu' r gwahanol bethau sydd yn y lluniau

---

CYMHARU ANSODDEIRIAU

Ansoddeiriau

Ansoddeiriau

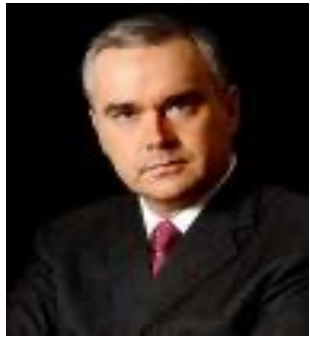
Pen-y-fan

Yr Wyddfa

Ansoddeiriau

Huw Edwards

Trevor McDonald

